



Odpowiedź na interpelację

DPN-WWM.050.1.2025.MB

3577272.14240047.11482395

Warszawa, 24-01-2025

Dotyczy: Interpelacji Posłanki Małgorzaty Pępek w sprawie naboru wniosków w ramach Programu "Czyste Powietrze" – nr K10INT7222.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

decyzja Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej „NFOŚiGW”) o tymczasowym wstrzymaniu przyjmowania nowych wniosków w Programie „Czyste Powietrze” związana jest z potrzebą wdrożenia kompleksowych zmian w programie. Ich celem jest m.in. lepsza ochrona Polek i Polaków przed nieuczciwymi wykonawcami.

Do NFOŚiGW służyły informacje o nadużyciach w Programie „Czyste Powietrze”, w tym także od beneficjentów, którzy dostawali podejrzone oferty. Równocześnie NFOŚiGW podjął współpracę z organami ścigania, pod kątem dopuszczenia się oszustw przez wykonawców i pośredników.

Przerwa w przyjmowaniu wniosków była konieczna w związku z narastającą liczbą składanych wniosków, zwłaszcza w części Programu skierowanej do osób najbardziej ubogich energetycznie i starszych, gdzie pełnomocnictwo nad umową przyjmowały często podmioty działające na szkodę beneficjenta, przez co Program został narażony na niższą od planowanej skuteczność.

W związku z informacjami, w szczególności dotyczącymi potencjalnych nieprawidłowości ze strony podmiotów, będących wykonawcami przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu, NFOŚiGW w trybie pilnym przeprowadził kontrole w miejscu realizacji takich przedsięwzięć. Ustalenia z tych kontroli wskazują, że mogło dochodzić do nieprawidłowości takich jak m.in.: brak lub nieprawidłowości w dokumentacji przedsięwzięcia oraz w audytach energetycznych, zawyżanie kosztów, brak pełnej realizacji zakresu rzeczowego przedsięwzięcia, wynikającego z umowy o dofinansowania. W wyniku tego, NFOŚiGW zdecydował o konieczności złożenia zawiadomienia do Prokuratury Okręgowej w Warszawie o możliwości popełnienia przestępstwa przez niektórych wykonawców/pełnomocników, którzy realizowali inwestycje na rzecz beneficjentów.

Z tego też względu, kontynuacja naboru wniosków wiązałaby się z coraz większym ryzykiem wyłudzeń pieniędzy publicznych przez nieuczciwych wykonawców, pełnomocników, ale również beneficjentów. Mogłoby to oznaczać również kolejne oszukane osoby, a obowiązkiem NFOŚiGW, jako instytucji publicznej jest m.in. ochrona (zarówno NFOŚiGW jako instytucji oraz beneficjentów) przed nieuczciwymi wykonawcami.

Wobec powyższego reakcja NFOŚiGW musiała być stanowcza i wykonana w trybie minimalizującym ryzyko wzmożenia oszustw generujących potencjalną możliwość niewłaściwego wydatkowania środków publicznych. Gdyby wstrzymanie naboru nowych

wniosków zostało ogłoszone z wyprzedzeniem czasowym, mielibyśmy do czynienia ze wzmożoną aktywnością firm, zwłaszcza tych nierzetelnych. Trzeba pamiętać, że ostatnie tygodnie przynosiły 5 - 6 tys. nowych wniosków w Programie. Zamysłem takiej formy ogłoszenia wstrzymania naboru wniosków było więc uniknięcie tego ryzyka.

Należy jednak podkreślić, że zawieszenie naboru dotyczy wyłącznie nowych wniosków o dofinansowanie. Obsługa złożonych już wniosków o dofinansowanie i o płatność jest realizowana – wypłacane są również dofinansowania.

Dla osób, które złożyły wniosek w Programie do 28.11.2024 r., a jeszcze go nie rozliczyły, nic się nie zmienia - mogą realizować swoje przedsięwzięcie, zgodnie z dotychczasowymi warunkami Programu, przy czym wypłata dofinansowania przysługuje wyłącznie w przypadku zawarcia umowy o dofinansowanie.

Niemniej, dla osób, które są w trakcie inwestycji lub ją zakończyły a nie złożyły wniosku o dofinansowanie NFOŚiGW, przygotowuje specjalne rozwiązanie, które uwzględni dłuższy okres kwalifikowalności kosztów. Po wznowieniu naboru okres kwalifikowalności kosztów będzie obowiązywał od 28.05.2024 r. (tj. 6 miesięcy przed datą zawieszenia naboru).

Należy również dodać, że 12.12.2024 r., ruszył dodatkowy nabór wniosków na termomodernizację domów na terenach województw dotkniętych powodzią (dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego i śląskiego). Więcej informacji pod linkiem:

<https://czystepowietrze.gov.pl/wazne-komunikaty/czyste-powietrze-dla-powodzian>.

Aktualnie, NFOŚiGW prowadzi prace związane z reformą Programu „Czyste Powietrze”. NFOŚiGW zaprosił do zgłaszania propozycji zmian w Programie „Czyste Powietrze” gminy, przedstawiciele branży instalatorskiej i budowlanej, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz wfośiów. Pierwsze z cyklu spotkań odbyło się 04.10.2024 r. w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, kolejne 15, 18 i 22.10.2024 r.

W drugim etapie, NFOŚiGW przedstawił do szerokich konsultacji społecznych projekt nowej odsłony Programu „Czyste Powietrze”. Uwagi można było zgłaszać od 9 do 27.12.2024 r. Do Programu przesłano niemal 4 tys. zgłoszeń w ramach konsultacji, które są analizowane. Dodatkowym etapem konsultacji były kolejne spotkania z gminami, branżą i organizacjami pozarządowymi przeprowadzone na dedykowanych spotkaniach w NFOŚiGW i online w ostatnich dniach grudnia 2024 r.

Uruchomienie nowej odsłony Programu planowane jest 31 marca 2025 roku. Szczegółowe rozwiązania w zakresie nowej odsłony Programu zostaną przygotowane po analizie zgłoszonych w ramach konsultacji uwag i postulatów. Obecnie NFOŚiGW analizuje stanowiska, propozycje oraz uwagi, które wpłynęły w trakcie konsultacji. Efektem tych prac będzie uruchomienie nowej odsłony Programu „Czyste Powietrze”. Usprawnienie obsługi beneficjentów będzie naturalną konsekwencją nowych zasad programu.

Warto również zwrócić uwagę na zwiększanie roli gmin w realizacji programu. Gminy będące podmiotami znającymi potrzeby mieszkańców i będące organami najbliższymi mieszkańcom powinny pozytywnie wpłynąć na obsługę beneficjentów oraz realizację programu w całości. W szczególności możliwość przyjęcia przez gminy roli operatorów programu powinno zapewnić wsparcie dla najuboższej części mieszkańców gmin. Zgodnie z przygotowaną koncepcją docelowi operatorzy mają zapewnić kompleksową opiekę najuboższym beneficjentom programu w realizacji inwestycji, od złożenia wniosku, aż po jego rozliczenie.

We wrześniu 2024 r. NFOŚiGW informował o podjęciu decyzji o kontynuacji współpracy z gminami w zakresie realizacji Programu „Czyste Powietrze” w kolejnym roku (tj. 2025 r.),

w ramach punktów konsultacyjno-informacyjnych programu, co niewątpliwie będzie miało także pozytywny wpływ na bardziej sprawną i kompleksową obsługę beneficjentów.

Pomimo przerwy w możliwości składania wniosku, cały czas są i będą wypłacane dotacje z programu, trwa obsługa wszystkich złożonych wniosków. NFOŚiGW jest przekonany, że po wznowieniu naboru wniosków w nowej wersji Programu „Czyste Powietrze” system ich obsługi będzie działał sprawnie i wnioski będą rozpatrywane na bieżąco. Planowane wznowienie naboru Programu „Czyste Powietrze” w jego zmienionej wersji, pozwoli na wprowadzone usprawnień w zakresie obsługi beneficjentów programu oraz procesu oceny wniosków.

Odnosząc się do kwestii ewentualnego spadku zainteresowania Programem, NFOŚiGW w ramach realizowanych działań informacyjno-promocyjno-edukacyjnych na bieżąco informuje zainteresowanych o Programie „Czyste Powietrze”. Dotychczas działalność informacyjna była realizowana w kampaniach internetowych, telewizyjnych, radiowych, a także bezpośrednio w ponad 2 tysiącach gminnych punktów konsultacyjno-informacyjnych Programu „Czyste Powietrze”. Obecnie w fazie przejściowej (tj. pracy nad nową wersją programu) działania informacyjne odbywają się głównie na stronie internetowej programu (tj. <https://czystepowietrze.gov.pl>) oraz w mediach społecznościowych. NFOŚiGW na bieżąco informuje zainteresowanych o istotnych kwestiach dotyczących jego realizacji. Wraz z uruchomieniem nowej odsłony programu, NFOŚiGW planuje wzmożone działania informacyjno-promocyjne, zarówno w skali ogólnopolskiej (planowana jest szeroka kampania medialna), jak i na niższym szczeblu we współpracy z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz gminami. W ramach tych działań przygotowane zostaną m.in. nowe materiały typu poradniki, foldery, ulotki, itp.

W kontekście działań przyspieszających wymianę źródeł ciepła i termomodernizację domów pragniemy wskazać, że wprowadzenie nowej wersji Programu „Czyste Powietrze” i wznowienie naboru powinno skutkować przyśpieszeniem procesu udzielania dofinansowań na realizację takich przedsięwzięć, co pośrednio może przyśpieszyć decyzje beneficjentów, co do realizacji inwestycji w zakresie wymiany źródeł ciepła oraz prac termomodernizacyjnych.

W kwestii realizacji zadań związanych z termomodernizacją budynków należy również wskazać, że obecnie trwają w Ministerstwie Rozwoju i Technologii prace nad *Krajowym planem renowacji budynków*, który przedstawi kompleksowe działania mające na celu zapewnienie renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, zarówno publicznych, jak i prywatnych, w celu osiągnięcia w Polsce do 2050 r. wysoce energooszczędnych, bezemisyjnych i zdekarbonizowanych zasobów budowlanych. Dokument ten jest obecnie poddawany szerokim konsultacjom publicznym.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM